

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ที่ดินเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เพราะนอกจากจะเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญแล้ว ยังเป็นแหล่งที่รวมของวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ตลอดจนวิถีชีวิตของคนไทย มุลินธิสถาบันที่ดิน(2545) เช่นเดียวกับชีวิตเกษตรกรถ้าไม่มีที่ดินทำกินก็เปรียบได้ว่าครอบครัวของเกษตรกรต้องเดือดร้อนไม่มีรายได้จุนเจือครอบครัว ปัจจุบันด้วยภาวะเศรษฐกิจที่ฝืดเคือง ประกอบกับปัญหาของความยากจนซึ่งทำให้เกษตรกร มีความจำเป็นที่จะต้องนำที่ดินของตนเองไปเป็นประกันสินเชื่อกับสถาบันการเงินทั้งในระบบและนอกระบบ ด้วยระเบียบของการทำสัญญาเพื่อการขอสินเชื่อต่างๆ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรบางรายอาจถูกเอาเปรียบ ในที่สุดเมื่อไม่สามารถชำระหนี้สินคืนได้ก็ต้องสูญเสียที่ดินที่เคยเป็นของตนเองและต้องไปเป็นผู้เช่าหรือแรงงานรับจ้าง เพื่อหาพื้นที่ทำกินเลี้ยงครอบครัวต่อไป

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลกฎหมายด้านการเกษตร มีกฎหมายเกี่ยวกับพืช กฎหมายเกี่ยวกับสัตว์ กฎหมายเกี่ยวกับการชลประทาน กฎหมายเกี่ยวกับการประมง และกฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน ซึ่งกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินมีความสำคัญเพราะมีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่ใช้ทำมาหากินของเกษตรกร หากเกษตรกรมีความรู้เรื่องกฎหมายเกษตรเกี่ยวกับที่ดินน้อย อาจทำให้เกิดความเสียเปรียบในเรื่องกฎหรือข้อบังคับของกฎหมายเกษตรด้านที่ดิน

การที่เกษตรกรจะไปติดต่อทำธุรกรรมเกี่ยวกับที่ดิน บางครั้งอาจเกิดความสับสน ไม่เข้าใจระเบียบคำสั่งแนวทางการปฏิบัติ อาจทำให้เสียเวลาในการเดินทางไปติดต่อหลายครั้ง ดังนั้นหากหน่วยงานราชการที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริการด้านที่ดิน ได้มีการออกไปอบรมเกี่ยวกับกฎหมายที่ดิน ให้ความเข้าใจในข้อกฎหมายที่ดินต่างๆ และให้คำปรึกษาปัญหาเรื่องที่ดินของเกษตรกร ก็จะทำให้เกษตรกรเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์กันทั้งสองฝ่าย เพราะมีความเข้าใจที่ตรงกัน ทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบได้ทำงานสะดวกยิ่งขึ้น อีกทั้งเกษตรกรเกิดความเข้าใจในกฎระเบียบต่างๆ ในการขอรับการบริการ

อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอีกอำเภอที่มีพื้นที่การทำการนาประมาณ 41,732 ไร่ จากพื้นที่ทั้งหมดของอำเภอสันป่าตองประมาณ 111,367.50 ไร่ ส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 5 (2551) ประชากรส่วนใหญ่ในอำเภอสันป่าตองประกอบอาชีพด้านเกษตร พื้นที่ในการทำนามีทั้งที่เกษตรกรเป็นเจ้าของที่ดินเองและส่วนที่เช่าทำนา เกษตรกรบางส่วนประสบปัญหาในด้านที่ดิน

โดยเฉพาะในด้านการนำที่ดินเข้าไปเป็นหลักประกันในการกู้ยืมเงินมาลงทุน และสุดท้ายที่ดินของเกษตรกรบางส่วนกลับตกไปอยู่ในมือของนายทุน เกษตรกรบางส่วนจึงต้องหันมาเช่าที่ดินของนายทุนในการทำนา จากสาเหตุที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรอาจกล่าวได้ว่าเกษตรกรบางส่วนมีความรู้ทางด้านกฎหมายเกษตรด้านที่ดินน้อยหรือมีปัญหาการใช้กฎหมายเกษตรด้านที่ดิน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจอยากจะศึกษาปัญหาและความต้องการของเกษตรกรในการอบรมเรื่องกฎหมายด้านที่ดิน เพื่อเป็นฐานข้อมูลต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องกฎหมายเกษตรได้ใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมความรู้เรื่องกฎหมายเกษตรแก่เกษตรกรต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อสำรวจปัญหาเรื่องกฎหมายเกษตรด้านที่ดินของเกษตรกรในอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาความต้องการฝึกอบรมเรื่องกฎหมายเกษตรด้านที่ดินของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการรับรู้เรื่องกฎหมายเกษตรของเกษตรกร

3. ประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สามารถใช้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนส่งเสริมพัฒนาความรู้เรื่องกฎหมายเกษตรด้านที่ดินของเกษตรกร ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

4. นิยามศัพท์

ปัญหา หมายถึง ปัญหาเรื่องกฎหมายเกษตรด้านที่ดินที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรในอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

เกษตรกร หมายถึง ประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมใน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

กฎหมายเกษตร หมายถึง ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาชีพทำเกษตรกรรม ได้แก่ กฎหมายเกี่ยวกับพืช กฎหมายเกี่ยวกับสัตว์ กฎหมายเกี่ยวกับการชลประทาน กฎหมายเกี่ยวกับการประมง และกฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน

ที่ดิน หมายถึง ที่ดินทำกินใช้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

โฉนดที่ดิน หมายถึง หนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ซึ่งออกให้ตามประมวลกฎหมายที่ดินปัจจุบัน นอกจากนี้ยังรวมถึงโฉนดแผนที่ โฉนดตราจอง และตราจองที่ว่า "ได้ทำประโยชน์แล้ว" ซึ่งออกให้ตามกฎหมายเก่า แต่ก็คือว่ามีกรรมสิทธิ์เช่นกัน

น.ส.3ก หมายถึง เป็นหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ออกให้แก่ผู้ครอบครองที่ดิน ที่ตั้งอยู่ในท้องที่ที่มีระวางรูปถ่ายทางอากาศ

ส.ค.1 หมายถึง หนังสือแสดงเป็นหลักฐานว่าผู้ครอบครองเป็นผู้แจ้งว่าตนครอบครองที่ดินแปลงใด อยู่ แต่ส.ค.1ไม่ใช่หนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน เป็นเพียงคำแจ้งความเท่านั้น

ส.ป.ก. หมายถึง การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เป็นหนังสือแสดงสิทธิการทำเกษตร ไม่มีสิทธิขายแต่ตกเป็นมรดกลูกหลานได้

อบรม หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อปฏิบัติต่างๆ ของกฎหมายที่ดินและการรับบริการของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านที่ดิน